

Пенсионер, болбой!

Иван ПОНОМАРЕВ.

Болдогдун, үрдүкү кылаас оѳолоро!
Эннэхэ апаан сага бырайыак Эн, оѳуола кэн-
ниттэн техническэй үөрэххэ туттарсыаххын
баѳарааһын, ол эрэн "промышленность" диэнтэн
толлодун эбэтэр билбэккин, очого бу викторина
эйиэхэ апаанар.

Вырайыак аата "Промпрофи" диян Ол аата - "промышленный профессионализм" диян буолар. Вырайыак авторунан гимназия учуутала Кындаана Емечилова буолар. Вырайыагы улугу дыһалтата, ычат отдела, "Харды" - "Сага слух" ыччаага анааллаах сыһарыыта буолуога.

Быйыл саас, өйдүүргүт буолуо, удууспуттар ычат бастагы форума буолан аастыта. Онно үтүс бырайыак көмүскэмнэтэ. Олортон биэрдэстөрүнэн - бу "Промпроф" бырайыак булар. Бу туһунан сийилиг Кылааана Екечымова кэспир:

- Висторияда үрдүкү кылаас өлөрү, ол эбэтэр 9-с, 10-с уонна 11-с кылаастар кытталлар. Сүрүн сыалбытынан, техническэй үөрөххэ юнирдин баҕалаах өлөрү булуу, идаларын сөккө талааларыгар көмөлөһүү уонна мэнэ бырайыакка сыһыарыы буолар. Маныах бырайыак республика үрдүнэн баар. Ол эрэн улуустан барар өр ахсаана кыра. "Вэйбэит өлөрүбүтүн төрө промышленинай пройдуонарга иддйибэптийит, мэнэ бырайыактары мөрдөрбөхтүгү?" диин санааттан бу бырайыак үс кэбэтигэ. Олорго да центриэлирэн өхтөрө дин сыһамбыт.

Викторина 10 болгууруосаах, 1-9 болгууруска сегвн элпизти безарбитгэргэ хас биирдн болгуурус аайн 5 баал эбидлэр. Онгон 10-с ийхэтылгэ - 15 баал Элбэх баалы хошуйбут 20 ор бу сыл ахсыныы ийхэгар Алдан - Нерюнги маршрутун мэнгэ байрайаатары көрөр чигэсиз тиксизгэ. Элпизгэтери бу ий, ол эбэгэр сэтэнин, 27 күнүтэр дыты E-mail: akira_on@mail.ru эбэгэр "Сага олох" редакциятыгар ыстаргытын куугабит, булар

Аграфена КУЗЬМИНА
"Хардым" сыһыарылы редактора

"Отөх төнгүргэстэх, сурт кэригэстэх" дийлэр. Ол эбэтэр, бу үрүн күн дэйдөөх, охтон баранар мастаах, уолан бүтэр уулаах орто туруу бараан дойдута кэһи-аймаах олох олорон ааһар өрөһү дьылбатын усталаах туокатыгар, үдэлтээн-хамсаан, айан-тутан, кэңчээри ыччатыгар аатын ааттар, дьонугар-сэргэтигэр убаастанар уурууһуулаах дьохун олоҕу олоон аастарына - кэһи дьоло буолар. Кэңчээри кэлүэнэ аҕа кэлүэнэ үтүө бүтүтүн уһууан, тупсаран-сайланиран, бэйэтэ туһунан суолу-иһи тэлэн, үйэлэр угуһунара салданьахтаах, олох онук сайдыахтаах. Кэлүөнэттэн кэлүөнэҕэ өбүтэлэрин аатын ааттаахтаах, онук дьохун олоҕу олоро сатыахтаах, иһи - сурт кэригэстэх" буолар.

ийн Мөнхсүлдэ - Хатгал куруулгүтэр
ийнэ ёйдо бунньук буулан турад

МОНГУУДЫН АМЛААРЫН ХҮСТЭЛЭНГЭ

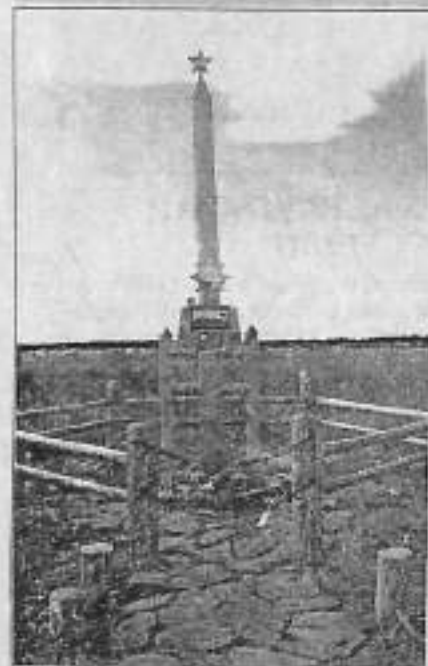
Бишиг агайыг Ефимов Петр Федотович, - төрүт Чакайр олохтоогор. Советский былаас тэрилтисигэр ээсиги кулаах онгоруонор куолаһа ыһыллан, былаас сонордохуутуган тыһынп тэксэлэтан, кэргэнэ бүтүтүн кэннэ, яаки ортун, уолаах ыһыһын, батыһыннарбытыһан, ийтинэз аймахтарыгар манна, Мындагайы Кыстык-Кутдагылар Жирон Лаврентийидаахха кыргэн олохулар. Бу дойдуга айыһыттын, донун-эргэтин сөбүлээн, икээс кэргэниг ойтоттотон сүүрбэ сыл балыс ыһыһы, ийэбүтүн - Максимова Евдокия Васильевнаны ойох ылан, үөрт уул оҕологон Мөткүүдэзэ дохсуйбута. Кулаах буолан ланнаагы кэргэнигэн уолун Сүүдэри, оскуната ыһыһыналар рэй бэргэн Сулбаччынан, Соморуунунан үөртэтэрэн үлэһит өнөрбүт. Калли куоракка кыргэн, оҕо ааһын үөлээннээр Эрмек Эрис бөһүгэ олохтоон, издательствоты үлэһит буолбута. Дьх бу оҕо күн ырдасыттан кытаахтахан үөрэхкө киһи буолан үс саха төрүүр түмэи үйэлэрэ умнулубат үтүө ыһааны онгору онгоһуулар, уот эригиттэн ордон кэлэн П.А.Ойуунускай үтүө аатын, киһи улуу айым-былларын титчирээр дьылжалаар П.А.Ойуунускай 1938 с. репрессияга түбэһэн үтүө аата олбөдүйүгэ, киһи айымбылара ээсигит дьылһаһамсыттар. Дьа, манна убайыг Федор Ефимов Саха ирэн издательствотын үлэһитэ, Москвадан Ойуунускай айымбылларын рукуһиһын куопуулаан, аһыаран Саха сиритэр аралар, ээһигэ барыан иһинэ аратыһан бизэһи ыһтан ээсигэр. Ону аатыгар эриһин эһигт. "Исэи атахтаахха биллэрхэ, ыһы-чып кистээ, баһар эһилиһэтэххэ, Ойуунускай аа-а тилиһэһинэ, бырааттарбар эрдөрөөр", - дьэн.

буулан атажастанан, мунгнанан, кэ-
сэрсэки кэңчээри ыччатыгар (ол
эбэтэр биһиэхэ) "хара мэти"
түһэрбэни, сааһын тухары сүрэх
бааһа оҕостон сырылтар да, бу ре-
прессияламмыт киһи айымньы-
тыт, дойдутугар Монгуудар
аралан амтаарга кистээн кэбиһэр.
Ити айымньы 1941 сылтан 1947
сылга дэри "Монгууд амтаары
кистэлэн" буолан сыппыта. Бу би-
лэниэрэ - аана суох алдархай,
иһиллэниэрэ - иккэ суох иэдээн,
буулар сэрэйиллэр. Арбыгылар,
бэйгэтэ да "кэһэйбит" кэһиэхэ, ити
улахан хорсун быһыынан сыанала-
ннан сөт күрдүк.

Революция кэмгэр биһиги арабыт куоракка сылдьан улуу П.А.Ойуунускай, М.К.Аммосов мэттигнэригэр сылдьыбыта биллэр. Кинилэри сэргии истэн кулааһа-хараа аһыллыбыта, өсхүтэ. Кинилэри убаастаабытын, итэҕэистин, кэнилэр сырдык көрүстөрүн, үйүлээх сааһытар сүрүөр-быарытар итэрин илдьэ сылдьыбытын чахчылаах туолута, кири кэртий эриэн дылыгытар, манньык улуу догу кытта көрсүһэн аастын дохулун онно махталын үтүө төлөбүр - бу П.А.Ойуунускай айымньытын кэрл кэнчээри ычачка тиэрдибэтэ буолар.

Ийэлэх арийт барахсаттар ку-
лаахтар аатыран, эрбий-муну
көрөн "хара мэги" ингэринэн кэни-
лэригэр хаалдарбыт бие уол оро-
лугтан, түөрдэ Россия уонна Саха
республикатын үтүөлүк үлэһиттэ-
рэ, туйгунара ааты сүтэн, ороло-
һон-урууданан, ийэлэх арылар-
сырдык мэрихтириэн араначылы-
ылар, улахан уоллара Сүөдөр,
улуу Былатыан айымньытын ти-
лэнирсэн - Саха омок историятын
баратыстара. Итиэн биһилии куруу-
тун өйдүү-саныы сылдьабыт.

Илья ЕФИМОВ,
Болуугур нэһилиэгтэй Бичууттаах
гражданина,
СР Тхатын хаһаайыстыбатын
түүгчүна

Мөңкүүдэ, Хатыг күүрүөтэ.

Бийиги көлүөнө, сахалартан
мантайгы Социалистический Улс
Геройы Р.И.Константиновы кытта
олохтут алтынан аасыгыттан, ки-
ли аймахтарын, сиэннэрин кытта
биргэ аһа-тута, үлэлиг-хамсыы
сыйдыарбытыттан, кээн туттабыт
астынабыт. Болугур нэһиликтэ
үлэбит династиялардаарынан бил-
лэр. Мия Болугур нэһилиэгин төрүт
олохторо буолан, төрөбүт дойду-
буһан жэи туттан туран, кээҥжэи
көлүөнөбөр аһаан иһитилэнэр ахпын
баарайын: Саха сирин "Олонго
дойдута" дигэрбит, саха литерату-
ратын төрүтэбиттос дусулар эстээннай
деятель, саха тулуу уола П.А.Ойу-
нускай репрессияга түбөһөн үтүө
аата өлбөөдүһүн, үтүмүн үлэлэр
күл-көмүр буолан сөкөлүһүн хаа-
дыахтарын, бу бийиги Болугур
нэһилиэгит, Менкүүдэһи: - Ха-
тыг Курүүсүн оттор, 1941-47 сс.
дизир кистээн харадалан сыппыта.
Бу бүтүн саха омугун туттар ай-
ыһан үөскээбит айылдыах дой-
дубутуһан кэи туттуох густаах-
пыт уонна ол онно хомсото суох хор-
сун, үтүө быһыыны онорон Ойу-
нускай аата тиллэринэр жүдө-мөмө
буолбут убайгытыгар, Федор Пет-
рович Ефимовка уонна илээлэх
арабытыгар диригник сүгүрүйэр-
бит, кээн туттарбыт балэтин
бийиги оролоро, бар дьонорбут бил-
пиннэр-көрдүннэр, дойдуларынан
игэн тутуннуһар дин,
йдебүннүк бэлэс онорон хаалла-
ых густаахпыт. Ол
йдебүннүкүт - Болугур нэһили-

Викторина! Викторина!
Викторина!

1. Как зовут министра промышленности Республики Саха (Якутия)? Откуда родом и какое у него образование? Где, когда и кем работал?
2. Как зовут заместителей министра промышленности? Откуда они родом?
3. Какие отрасли промышленности работают в Республике Саха (Якутия)? Чем они занимаются?
4. Проектирование и строительство каких объектов предполагает инвестиционный проект "Комплексное развитие Южной Якутии"?
5. Когда и где начала работать первая золотоискательская партия?
6. Какой купец самым первым нашел золотой самородок?
7. Что вы можете сказать о шахте "Чульманская"?
8. Где и кем было впервые зарегистрировано наличие нефти в Якутии?
9. Где и под чьим руководством был найден первый алмаз в Якутии?
10. Придумать свой проект для пользы нашего улуса.

